

ha varit spännande att läsa mer om. Men varje kapitel ger litteraturhänvisningar till de viktigaste källorna, som i sin tur kan ge vidare litteratur. Fördelen med att hålla boken så allmän som möjligt är att ingen musikkultur framhävs mer än någon annan. Författarna har valt att presentera ämnet musiketnologi med en europeisk syn: ”mer etnologi än antropologi, mer fokus på folkmusik och på forskning i den egna kulturen” (s. 7).

Boken *Musiketnologi* fokuserar på metoder och material som används och samlas när man arbetar som musiketnolog. Den börjar från början genom att diskutera vad ämnet över huvud taget innebär, beroende på bl.a. vilket land, region och tradition det gäller, och skiftande över tid.

Fältarbetet – att samla materialet genom att vara ute bland folk, att observera, intervjua, uppteckna och spela in musik, och kanske själv prova på att utöva musiken – är det centrala i musiketnologens arbete, men förutom ett textligt efterarbete, hör det också till att man bör kunna transkribera musiken till noter och att kunna tolka det man hör till något beskrivbart. Det handlar både om musiken i sig och om den sociala kontexten.

Vad gäller musikanalys finns det många aspekter att studera, först och främst stil- och verkanalys, kategorisering respektive att se på det unika, sedan att titta på musikens beståndsdelar, t.ex. melodi, rytm, harmonier, motiv och tema. Man kan vilja analysera musiken komparativt, kvantitativt eller kvalitativt; författarna ger några exempel på kända studier.

Musiketnologens arbete kan också innebära arkivarbete. Det finns såväl gamla inspelningar, äldre uppteckningar av musik, musikobjekt och bilder som skrivet material om musikbruk. Men att fånga processer, t.ex. genom att jämföra nyinsamlat material med historiska uppgifter, kan också innebära att höra muntliga källor berätta om äldre tider.

En utveckling har skett från deskriptiv musiketnologisk forskning, från uppteckning och systematisering, till en medvetenhet om inifrån- och utifrånperspektiv (emic/etic), att vilja förstå de kulturella betydelsena i musiken och situationen. Därför beskrivs musiketnologens arbetsfält idag som studier av musikkultur, enligt författarna (s. 127).

Författarna gör klart att de fokuserar på etnologi, men boken gäller lika väl för antropologi; dock kunde man ha utnyttjat tillfället att ge tips på ännu fler källor, såsom musiketnologiska tidskrifter och uppslagsverk, som kan vara av intresse för den som faktiskt ska välja ett område att specialisera sig inom.

Boken innehåller bara det mest basala för att ge en inblick i vad ämnet handlar om och författarna kan utan vidare intressera läsaren ända till slutet. Visserligen hade boken gärna fått vara minst dubbelt så omfattande, med lite fler detaljer, exempel och praktisk information, men den fyller absolut en funktion så som den är. En viktig faktor med en svensk introduktionsbok är att den också presenterar svensk musikforskning och musikutvetare som varit betydelsefulla för den svenska utvecklingen av ämnet musiketnologi.

Magdalena Tellenbach Uttman, Marieholm

Beskrivningens metodik. Om att sätta ord på det upplevda. Maria Eriksson (red.). Samdok/Nordiska museet, Stockholm 2002. 80 s. Samdoks e-serie. ISSN 1651–1581.

Perspektiv på intervjuer. Genus, generation och kulturmöten. Karin Lövgren (red.). Samdok/Nordiska museet, Stockholm 2002. 80 s. Samdoks e-serie. ISSN 1651–1581.

Att diskutera metoder hör kanske inte till livets större glädjeämnen. Möjligen är det därför som vi så sällan gör det, vare sig det gäller etnologin, museerna eller kulturmiljövården; likväl bygger våra verksamheter på metodiska överväganden. Det kanske inte alltid är våra egna överväganden; men metoder bygger givetvis på just överväganden och val. Och liksom metoderna påverkar den empiri som ”samlas” in, påverkas också metoderna av teoretiska perspektiv. I förhållande till metoderna tycks det mig som om även dessa är tysta, som om perspektiven så att säga skulle finnas oberoende metoderna. Och vice versa.

Samdok och Nordiska museet har under ett par år ägnat just metoderna särskild uppmärksamhet. Nu föreligger två böcker om intervjuer respektive etnografiska beskrivningar. Böckerna vänder sig dels till museer, dels till universitet och högskolor. De är disponerade som antologier. Jag ska här inte kommentera alla bidragen utan stannar till vid några.

Hur gör man egentligen en beskrivning? Ordet leder gärna mot ett realistiskt och okomplicerat förhållningssätt till det beskrivna. Som om det verkligen lät sig omsättas i språk, så där utan vidare. I *Beskrivningens metodik* finns flera bidrag som riktar in sig på detta skenbart enkla förhållande.

Christian Richette menar bl.a. att många antropologiska och etnologiska beskrivningar framstår som obero-

ende av teoretiska utgångspunkter. Med utgångspunkt i antropologen Clifford Geertz menar Richette att det tycks finnas en samstämmig uppfattning om att etnografiska texter är sanna just för att de är etnografiska.

Owe Ronström lät sina etnologistudenterna göra beskrivningar av arenor och situationer som de menade hade en klart markerad "etnisk" inramning. Utifrån dessa beskrivningar drar Ronström bl.a. slutsatser om hur styrt vårt seende är av våra förväntningar. Till det "etniska" hör ofta kulturell distans. I Ronströms exempel fanns få eller ingen McDonalds, Pizza Hut eller tysk Bierstube, däremot många pizzerior, thairestauranger och "etniska" livsmedelsbutiker. Han menar dessutom att beskrivningen av det etniska eller främmande bygger på konventionella framställningssätt som snarare än det främmande ser det som är tämligen bekant.

Bidragen i *Perspektiv på intervjuer* skjuter på liknande sätt in sig på grundläggande aspekter på intervjusituationer, dvs. hur man närmar sig sina informanter, vad som händer vid intervjutillfället och vilka insikter om intervjuens förutsättningar som intervjuaren kan göra vid bearbetning och analys.

Bo Nilsson skriver om sina erfarenheter av att intervjua äldre ungar på den västerbottniska landsbygden. Nilsson berättar hur intervjuerna utfördes och hur en sen reflexiv insikt fick honom att läsa om sina intervjuer med nya ögon. Nu fokuserades snarare hans egna perspektiv på heterosexualitet än informanternas svar, perspektiv som plötsligt framträdde som en dittills omedveten styrande faktor.

Charlotte Hagström gör liknande observationer av

hur skillnader och olikheter mellan intervjuare och informant får genomslag för vad som sägs och vilken kunskap som kan genereras.

Sarah Forsell och Anita Marcus avslutar *Perspektiv på intervjuer* med erfarenheter från ett par intervjuprojekt med judiska informanter. Problematiken här framställs i första hand som knuten till etiska frågor och möjligheterna att överhuvudtaget få informanter att ställa upp för intervju.

Båda dessa metodböcker innehåller flera goda tankegångar om intervjuer och beskrivningar. Outtalat uppmanar de till en större medvetenhet kring verksamheter och metoder som vi ibland tycks se som tämligen okomplicerade och för givet tagna: Man frågar någon hur det var och får reda på det. Man iakttar verkligheten och skriver ned det.

Samdoks e-serie ges endast ut i elektronisk form och kan hämtas kostnadsfritt via Internet (<http://www.nordiskamuseet.se/samdok/>). Det är givetvis ett sätt att publicera som har för- och nackdelar. Till det senare hör att man är beroende av Internet för att komma åt skrifterna. Personligen tycker jag också bäst om att läsa längre texter i mindre pappersformat än A4, vilket är svårt att undvika i de här två fallen.

Fördelarna med utgivningssättet överväger emellertid. Utgåvorna vänder sig till en förhållandevis liten läsekrets, varav större delen har tillgång till Internet. Och tryckningskostnaderna försvinner ju helt med elektronisk utgivning, vilket undanröjer ett av de största hindren för att publicera skrifter.

Lars-Eric Jönsson, Lund